

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

ΓΕΝΙΚΑ

Η παρούσα τεχνική έκθεση συντάσσεται στα πλαίσια της μελέτης «Προτάσεις για ήπια παρέμβαση στον αρχαιολογικό χώρο των Θερμοπυλών», η οποία μας ανατέθηκε από το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας – Τμήμα Ανατολικής Στερεάς , και περιγράφει τον σκοπό, τη μεθοδολογία , καθώς και τα παραδοτέα σχέδια και αρχεία της τοπογραφικής μελέτης του έργου.

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Πιο συγκεκριμένα σκοπός της τοπογραφικής μελέτης είναι η λεπτομερής αποτύπωση του πυρήνα του αρχαιολογικού χώρου των Θερμοπυλών , καθώς και της ευρύτερης περιοχής μελέτης. Κατά την αποτύπωση ιδιαίτερη βαρύτητα δόθηκε στο μνημείο του Λεωνίδα , στο Κολωνό Λόφο , στο Τείχος των Φωκέων ,στο Παλιό Υδρόμυλο καθώς και στο πεδίο της μάχης. Το αποτέλεσμα της αποτύπωσης είναι η δημιουργία τοπογραφικού διαγράμματος σε κλίμακα 1:500 , και του υψομετρικού μοντέλου εδάφους τα οποία αποτέλεσαν το υπόβαθρο για την αρχιτεκτονική πρόταση και τις προτεινόμενες παρεμβάσεις στην ευρύτερη περιοχή μελέτης.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Για την αποτύπωση της περιοχής μελέτης , χρησιμοποιήθηκαν δέκτες GPS Zmax-Net , καθώς και γεωδαιτικός σταθμός Leica 407 Power, για την επεξεργασία των μετρήσεων GPS χρησιμοποιήθηκε το λογισμικό GNSS Solutions , ενώ για επεξεργασία των ταχυμετρικών σημείων χρησιμοποιήθηκε το λογισμικό Απόδοση 5.

Οι τελικές συντεταγμένες των σημείων της αποτύπωσης αναφέρονται στο Ελληνικό Γεωδαιτικό Σύστημα Αναφοράς του 1987 (ΕΓΣΑ 87) , ενώ τα υψόμετρα είναι ορθομετρικά με αφετηρία τη μέση στάθμη της θάλασσας, για την εξάρτηση του δικτύου της αποτύπωσης χρησιμοποιήθηκε το τριγωνομετρικό της Γεωγραφικής Υπηρεσίας Στρατού G 355029.

ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ ΣΧΕΔΙΑ

Τα παραδοτέα σχέδια της τοπογραφικής μελέτης είναι τα παρακάτω:

- Τοπογραφικό διάγραμμα σε κλίμακα 1:500
- Αποσπάσματα χαρτών της Γ.Υ.Σ σε κλίμακες 1:5000 και 1:50000

Στο τοπογραφικό διάγραμμα έχουν αποτυπωθεί: το μνημείο του Λεωνίδα , το μνημείο των Θεσπιέων , το μνημείο των Κρητών , ο Κολωνός λόφος , το τείχος των Φωκέων , ο παλιός Υδρόμυλος και το πεδίο της μάχης. Επίσης έχει αποτυπωθεί τόσο οριζοντιογραφικά όσο και υψομετρικά η ευρύτερη περιοχή που περιβάλλει τον πυρήνα του χώρου, ώστε να δημιουργηθεί το υπόβαθρο που χρησιμοποιήθηκε τόσο στην ανάπλαση όσο και στην σύνδεση των μνημείων του αρχαιολογικού χώρου.

Λαμία Σεπτέμβριος 2008

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Οι εργασίες οι οποίες προτείνονται έχουν σκοπό να αναδείξουν τα μνημεία της περιοχής μελέτης , και να αναβαθμίσουν τον περιβάλλοντα χώρο. Οι παρεμβάσεις που προτείνεται να πραγματοποιηθούν θα είναι ήπιας μορφής , ενώ τα υλικά που κυρίως θα χρησιμοποιηθούν θα είναι πέτρα και ξύλο. Οι δύο βασικές παράμετροι που λήφθηκαν υπόψη κατά τη σύνταξη της μελέτης είναι ο σεβασμός στην ιστορία της περιοχής μελέτης και των μνημείων, καθώς και η δημιουργία ενός ευχάριστου και λειτουργικού χώρου για τους επισκέπτες της περιοχής.

- Δεντροφύτευση της ευρύτερης περιοχής μελέτης (οι θέσεις όπου προτείνεται η δεντροφύτευση επισημαίνονται στα αρχιτεκτονικά σχέδια). Τα δέντρα που προτείνεται να φυτευτούν είναι κυρίως αγριοελιές και μουριές αφενός διότι ταιριάζουν με την αισθητική και τις ιδιαιτερότητες του χώρου , αφετέρου διότι είναι ανθεκτικά και μπορούν να επιβιώσουν στις δύσκολες εδαφικές συνθήκες της περιοχής.
- Καθαρισμός και διαμόρφωση των μονοπατιών που συνδέουν τα μνημεία του αρχαιολογικού χώρου. Πιο συγκεκριμένα θα διαμορφωθούν 2 μονοπάτια συνολικού μήκους 500μ περίπου τα οποία συνδέουν το Κολωνό Λόφο με το τείχος των Φωκέων , καθώς και ένα μονοπάτι 120μ περίπου το οποίο συνδέει το Κολωνό Λόφο με τον παλιό Υδρόμυλο.
- Ήπιες συγκοινωνιακές παρεμβάσεις που θα διευκολύνουν τόσο την πρόσβαση όσο και την διαμονή των επισκεπτών. Πιο συγκεκριμένα προτείνεται η σηματοδότηση της οδού(Εθνική Οδός στην παρούσα φάση , η καινούργια χάραξη έχει γίνει βορειότερα της υφιστάμενης) ώστε να είναι εφικτή η πρόσβαση και στις δυο πλευρές του αρχαιολογικού χώρου που βρίσκονται εκατέρωθεν της οδού. Για την διατύπωση της παραπάνω πρότασης σημαντικό ρόλο έπαιξε το γεγονός ότι ο κυκλοφοριακός φόρτος θα περιοριστεί αισθητά λόγω της νέας χάραξης της εθνικής οδού. Παράλληλα προτείνεται η κατασκευή 2 χώρων στάθμευσης (σημειώνονται στο αρχιτεκτονικό σχέδιο) εκατέρωθεν της οδού , συνολικού εμβαδού περίπου 1000 τ.μ.

«Προτάσεις για Ήπια Παρέμβαση στον Αρχαιολογικό Χώρο των Θερμοπυλών»

- Στη θέση 1 (του Α1 τοπογραφικού σχεδίου), προτείνεται ανάπλαση του χώρου του ανδριάντα του Λεωνίδα δημιουργώντας ένα κυκλικό λίθινο μονοπάτι, με επίκεντρο το ίδιο το άγαλμα, σκεπασμένο από μια συνεχή ξύλινη πέργκολα και σκιασμένο από πυκνή βλάστηση. Περιμετρικά του αγάλματος και μεταξύ αυτού και του μονοπατιού δημιουργούμε έναν χώρο πρασίνου με χαμηλή βλάστηση με γκαζόν και θάμνους πλευρικά των δυο διαδρομών που οδηγούν στο άγαλμα, δίνοντας έτσι έμφαση στο στοιχείο που θέλουμε να αναδείξουμε, το οποίο είναι ο Ανδριάντας του Λεωνίδα.
- Στη θέση 2 (του Α1 τοπογραφικού σχεδίου), παραπλεύρως του Ανδριάντα προτείνουμε την κατασκευή ενός μικρού αναψυκτήριου περί των 160μ². Τα υλικά που θα χρησιμοποιήσουμε είναι μπετό, πέτρα και ξύλο και το κτίσμα μας θα στηρίζεται σε μια ενισχυμένη πλάκα έτσι ώστε να αποφύγουμε την εκσκαφή του χώρου.
- Στη θέση 3 (του Α1 τοπογραφικού σχεδίου), όπου βρίσκεται το μνημείο των Θεσπείων η επέμβαση μας στο χώρο περιορίζεται στην αναδιαμόρφωση του υπάρχοντος μαρμάρινου δαπέδου, τη τοποθέτηση καθέτων στο δάπεδο ξύλινων στοιχείων που δημιουργούν συγχρόνως έναν χώρο ξεκούρασης, καθώς και τη δημιουργία ενός μονοπατιού περιμετρικά του αγάλματος με χώρο ξεκούρασης και σκασμένο από πέργκολα και πυκνή βλάστηση.
- Στη θέση 4 (του Α1 τοπογραφικού σχεδίου), όπου βρίσκεται το μνημείο των Κρητών, η πρότασή μας είναι όμοια με αυτή του μνημείου των Θεσπείων, με χώρους ξεκούρασης και περιπάτου, με τη διαφορά ότι η πρόσβαση σε αυτό γίνεται αποκλειστικά από το μονοπάτι περιμετρικά του μνημείου.
- Στη θέση 5 προτείνεται η κατασκευή WC, τα υλικά που θα χρησιμοποιήσουμε είναι μπετό, πέτρα και ξύλο και το κτίσμα μας θα στηρίζεται σε μια ενισχυμένη πλάκα έτσι ώστε να αποφύγουμε την εκσκαφή του χώρου.
- Στο θέση 6 (του Α1 τοπογραφικού σχεδίου), προτείνουμε ένα ξεχωριστό κέντρο ενδιαφέροντος με την κατασκευή αναψυκτήριου, χώρους περιπάτου, καθρέφτες νερού και μονοπάτια που οδηγούν στα ιστορικού ενδιαφέροντος σημεία του Κολωνού Λόφου, του τοίχους των Φωκέων, καθώς και τον παλιό υδρόμυλο. Οι επεμβάσεις που προτείνουμε είναι και πάλι ήπιας μορφής, με ελαφριές κατασκευές, χρήση φυσικών υλικών και με αποφυγή των εκσκαφών του χώρου.

«Προτάσεις για Ήπια Παρέμβαση στον Αρχαιολογικό Χώρο των Θερμοπυλών»

- Κολωνός Λόφος (No.7 στο Αρχιτεκτονικό) , προτείνεται ο καθαρισμός του περιβάλλοντα χώρου , η τοποθέτηση κυβόλιθων στο χώρο γύρω από το μνημείο, η τοποθέτηση παγκακίων και η δεντροφύτευση περιμετρικά του διαμορφωμένου χώρου. Επίσης προτείνεται η ανακατασκευή των σκαλοπατιών (πέτρινες βαθμίδες) που οδηγούν στο χώρο του μνημείου.
- Στη θέση No.8 προτείνεται η κατασκευή συντριβανιού και η τοποθέτηση ξύλινων πινακίδων οι οποίες θα αναγράφουν ιστορικές πληροφορίες για τα μνημεία και θα δίνουν κατευθύνσεις για τις θέσεις των μνημείων στους επισκέπτες.
- Διαμόρφωση σε 2 θέσεις της περιοχής μελέτης μικρών δεξαμενών , όπου θα τροφοδοτούνται με τα ιαματικά νερά της περιοχής και στις οποίες θα μπορούν να έχουν πρόσβαση οι επισκέπτες (No.9 στο Αρχιτεκτονικό Σχέδιο).
- Στη θέση No.10 (Τοίχος Φωκέων) βρίσκεται μια επίπεδη έκταση με θέα τον ευρύτερο αρχαιολογικό χώρο , συνολικού εμβαδού 170 τ.μ περίπου , η οποία μπορεί να αξιοποιηθεί ως χώρος ξεκούρασης των επισκεπτών του τείχους. Πιο συγκεκριμένα θα γίνει καθαρισμός της περιοχής , τοποθέτηση σκιάστρων και παγκακίων , καθώς και κατασκευή πέτρινης βρύσης.

Λαμία Σεπτέμβριος 2008

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΑΙΤΙΑ ΠΕΡΣΙΚΩΝ ΠΟΛΕΜΩΝ

Τα αίτια των ελληνοπερσικών πολέμων είναι καθαρά οικονομικά. Ο Πέρσης η υπερδύναμη της εποχής εκείνης μην αντέχοντας την εξέλιξη των Ελλήνων και ειδικότερα την κυριαρχία των Αθηναίων στο Αιγαίο με την ανάπτυξη της εμπορικής ναυτιλίας αποφάσισαν να πλήξουν την Ελλάδα χρησιμοποιώντας ως αφορμή τη συμμετοχή των Αθηναίων (20 πλοία) και των Ερετριών (5 πλοία) στην Ιωνική επανάσταση (499 - 494 π.Χ.). Μετά το 492 π.Χ. διοργανώνουν οι Πέρσες τις μεγαλύτερες κατά της Ελλάδας εκστρατείες:

•492 π.Χ. εκστρατεία του Μαρδόνιου: απέτυχε γιατί τα περισσότερα περσικά πλοία καταπονίστηκαν στην προσπάθειά τους να παραπλεύσουν στον Αθω.

•490 π.Χ. μάχη στο Μαραθώνα: αρχηγοί Περσών Δάτης και Αρταφέρνης με δύναμη στρατού 100.000 περίπου και αρχηγοί Ελλήνων Μιλτιάδης με 10.000 Αθηναίους και 1.000 Πλαταιείς. Οι Αθηναίοι συνέτριψαν τους Πέρσες.

•480 π.Χ. μεγάλη εκστρατεία του βασιλιά των Περσών Ξέρξη: η μάχη των Θερμοπύλων πρέπει να συνεξετάζεται πάντα με τη ναυμαχία του Αρτεμισίου διότι τα δύο αυτά πολεμικά γεγονότα είχαν την ίδια τακτική και την ίδια πολιτική σκοπιμότητα, την ανακοπή της προελάσεως των Περσών προς τον νότο και το γενικό ξεσήκωμα και τη συμμετοχή στον πόλεμο και των άλλων Ελλήνων.

Ο βασιλιάς των Περσών Δαρείος μετά την ταπείνωση του στρατού του στην μάχη του Μαραθώνα σκοπεύει να εκστρατεύσει εναντίον της Ελλάδας και της Αιγύπτου για να αποπλύνει την προσβολή που υπέστη.

Τρία χρόνια η "Ασία εδονείτο" από τις πολεμικές προετοιμασίες του Δαρείου κατά της Ελλάδας, όμως το 489 π.Χ. πεθαίνει και τον διαδέχεται ο γιος του Ξέρξης. Αρχικά ο Ξέρξης δεν είχε την διάθεση να επιτεθεί εναντίον της Ελλάδας παρά μόνο εναντίον της Αιγύπτου, ο στρατηγός όμως Μαρδόνιος τον μεταπειθεί να εκστρατεύσει και εναντίον της Αθήνας εκδικώντας τους για όσα κακά τους έχουν κάνει.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΕΤΟΙΜΑΣΙΕΣ ΠΕΡΣΩΝ

Για τέσσερα χρόνια όλη η Ασία συγκλονίστηκε από τις στρατιωτικές προετοιμασίες του Ξέρξη, ο μεγαλύτερος στρατός της μεγαλύτερης τότε αυτοκρατορίας στον κόσμο είχε ήδη τεθεί επί ποδός. Χιλιάδες άντρες στρατολογήθηκαν από τα διάφορα έθνη της περσικής αυτοκρατορίας, που εκτός των άλλων αποτελούν πρωτοφανή στη στρατιωτική ιστορία συμφυρμό φυλών, οπλισμού και ενδυμασίας.

Δύο πολεμιστές της βασιλικής φρουράς του Δαρείου: Μηδός (αριστερά) και Πέρσης (δεξιά). Ανάγλυφο του ανακτόρου της Περσεπόλεως. Τη βασιλική φρουρά αποτελούσαν 10.000 επίλεκτοι λεγόμενοι Αθάνατοι.

Ο τεράστιος στρατός αποτελείται από εθνικές ομάδες που διέφεραν στη γλώσσα, στην ενδυμασία, στον οπλισμό και στην τακτική. Αναλυτικά η δύναμη των Περσών που συγκεντρώθηκε στην Ασία είναι σύμφωνα με τον Ηρόδοτο: 1207 καράβια που μετέφεραν 241.400 άνδρες από διάφορα ασιατικά έθνη και 36.210 άνδρες Πέρσες και Μηδούς και 240.000 άνδρες που επέβαιναν σε 3.000 πλοία πεντηκοντόρους. Στην Ασία συγκεντρώθηκαν 517.610 άνδρες, 1.700.000 πολεμιστές, 80.000 ιππείς και 20.000 Άραβες πολεμιστές. Η δύναμη των Περσών σε ναυτικό και πεζικό από την Ασία ανέρχονταν σε 2.317.610 άνδρες πολεμιστές χωρίς το βοηθητικό προσωπικό. Το στράτευμα που συγκέντρωσαν στη Ευρώπη αφορά Έλληνες της Θράκης και των νησιών που βρίσκονται κοντά, έδωσαν 120 καράβια με 24.000 άνδρες καθώς επίσης και 300.000 άνδρες σε πεζικό. Σύνολο μάχιμων ανδρών 2.641.610 ενώ με τους βοηθητικούς φτάνουν τους 5.283.220 άνδρες.

Ο περσικός στρατός ήταν οπωσδήποτε τεράστιος για την εποχή εκείνη, τον μεγάλωνε όμως ο φόβος και η φαντασία. Ωστόσο αυτοί οι αριθμοί για το στρατό ξηράς έχουν απορριφθεί από παλιά ως εξαιρετικά υπερβολικοί. Ο Κτησίας ο Κνήδιος γιατρός του Αρταξέρξη, αναφέρει ότι ο στρατός του Ξέρξη φτάνει τις 800.000 άνδρες και ο στόλος του τα 1.000 πλοία. Ο Διόδωρος ο Σικελιώτης ορίζει σε 800.000 το στρατό ξηράς και 1.200 πολεμικά πλοία. Επίσης ο Αισχύλος και ο Ισοκράτης συμφωνούν ότι τα πολεμικά πλοία του Ξέρξη ανέρχονταν σε 1.207.

Αναγνωρίζουμε ότι οι αρχαίοι συμφωνούν ως προς το στόλο. Οι νεότεροι ιστορικοί και στρατιωτικοί υπολογίζουν το στρατό ξηράς των Περσών γύρω στις 400.000 και σε 1.207 πολεμικά πλοία.

Για να περάσει ο περσικός στρατός σύντομα και με ασφάλεια προς την Ελλάδα κατασκευάστηκαν δύο σπουδαία τεχνικά έργα: μία πλωτή γέφυρα στο στενό του Ελλησπόντου και μια διάωρη στο Άγιο Όρος. Την κατασκευή της γέφυρας του Ελλησπόντου που θα συνένωνε δύο ηπείρους την Ασία και την Ευρώπη, την ανέθεσε αρχικά σε Φοίνικες και Αιγύπτιους μηχανικούς οι οποίοι και απέτυχαν.

Έτσι ο Ξέρξης αναγκάστηκε να απευθυνθεί στον Έλληνα μηχανικό Άρπαλο ο οποίος και κατασκεύασε την γέφυρα. Οι γέφυρες ήταν διπλές, από την μία περνούσε το πεζικό και από την άλλη το ιππικό όπου για επτά μερόνυχτα διέρχονταν ο περσικός όχλος.

Κατά το φθινόπωρο του 481 π.Χ. ο Ξέρξης βρισκόταν στις Σάρδεις και λίγο πριν βαδίσει προς τον Ελλήσποντο έστειλε κήρυκες στις ελληνικές πόλεις εκτός της Αθήνας και της Σπάρτης, ζητώντας γη και ύδωρ τα σημεία της υποταγής.

Ο φόβος και η αγωνία κυρίευσαν όλη την Ελλάδα.

Αμέσως δήλωσαν υποταγή οι Θεσσαλοί, οι Ενιήκες, οι Περραιβοί, οι Λοκροί, οι Μαγνήτες, οι Μηλιείς, οι Αχαιοί της Φθιώτιδας, οι Θηβαίοι καθώς επίσης και οι υπόλοιποι Βιωτοί.

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Η Αθήνα και η Σπάρτη μπροστά στην επικείμενη απειλή αποφασίζουν να αντιμετωπίσουν τον εχθρό και η στάση τους για ελευθερία παρέσυρε πολλές πόλεις να πάρουν μέρος στην τιτανομαχία για την απόκρουση των εισβολέων. Αρχικά ζητάνε χρησμό από τους Δελφούς όπου η Πυθία όρισε την καταστροφή τους, απογοητεύτηκαν και ξαναζητάνε χρησμό αφού πρώτα προσέφεραν «ικετευτικά κλαδιά» στην ιέρεια και ο νέος χρησμός όριζε ότι θα τους σώσει το «ξύλινο τείχος». Ο Θεμιστοκλής ερμηνεύοντας το χρησμό αυτό θεώρησε ότι εννοεί τα καράβια και τους πείθει να ετοιμαστούν για ναυμαχία. Εν όψει της επικρεμάμενης εχθρικής εισβολής για την εξαφάνιση του ελληνικού πολιτισμού, οι πόλεις κράτη αποφασίζουν να αναστείλουν τις έχθρες μεταξύ τους.

Στον Πανελλήνιο συναγερμό δεν έλαβαν μέρος: Το Άργος λόγω της πατροπαράδοτης έχθρας τους με την Σπάρτη. Οι Κρήτες προφασιζόμενοι χρησμό της Πυθίας ότι πιθανή εμπλοκή τους στον πόλεμο θα δυσαρεστούσε το πνεύμα του Μίνωα, ενώ η αλήθεια είναι ότι ως νησί ήταν πάντα αποτραβηγμένοι από τις υποθέσεις της κυρίως Ελλάδας. Οι Κερκυραίοι, οι οποίοι επίσης ζούσαν παράμερα των ελληνικών πραγμάτων, κράτησαν δίβουλη στάση, υποσχόμενοι βοήθεια στέλνοντας 60 πλοία τα οποία λειτούργησαν ως θεατές του πολέμου αφού δεν βοήθησαν προφασιζόμενοι άπνοια ανέμων. Και τέλος ο Γέλων τύραννος της Σικελίας προσφέρθηκε να βοηθήσει βάζοντας μη επιτρεπούς όρους.

Συγκροτείται Πανελλήνια σύνοδος στον Ισθμό της Κορίνθου το φθινόπωρο του 481 π.Χ. όπου συμμετέχουν οι ελληνικές πόλεις που αποφάσισαν να πολεμήσουν τους Πέρσες. Για πρώτη φορά κατορθώθηκε να συμπηχθεί μια συμμαχία με πρώτιστο σκοπό την συνένωση όλων των αντί-περσικών δυνάμεων που ως τώρα αισθάνονταν ομοεθνείς μόνο ως προς τη θρησκεία και την γλώσσα τώρα τους ενώνει και η ενιαία εθνική υπόσταση.

Στην Πανελλήνια σύνοδο συζητήθηκαν όλα τα σχετικά πολεμικά ζητήματα με κύριο ζήτημα την εύρεση στρατιωτικής θέσης αντιμετώπισης του εισβολέα. Το πολεμικό σχέδιο καταστρώθηκε από τον Θεμιστοκλή σε συνεργασία με τους Σπαρτιάτες εφόρους. Η αποφασιστική μάχη θα δινόταν στην θάλασσα αφού η

«Προτάσεις για Ήπια Παρέμβαση στον Αρχαιολογικό Χώρο των Θερμοπυλών»

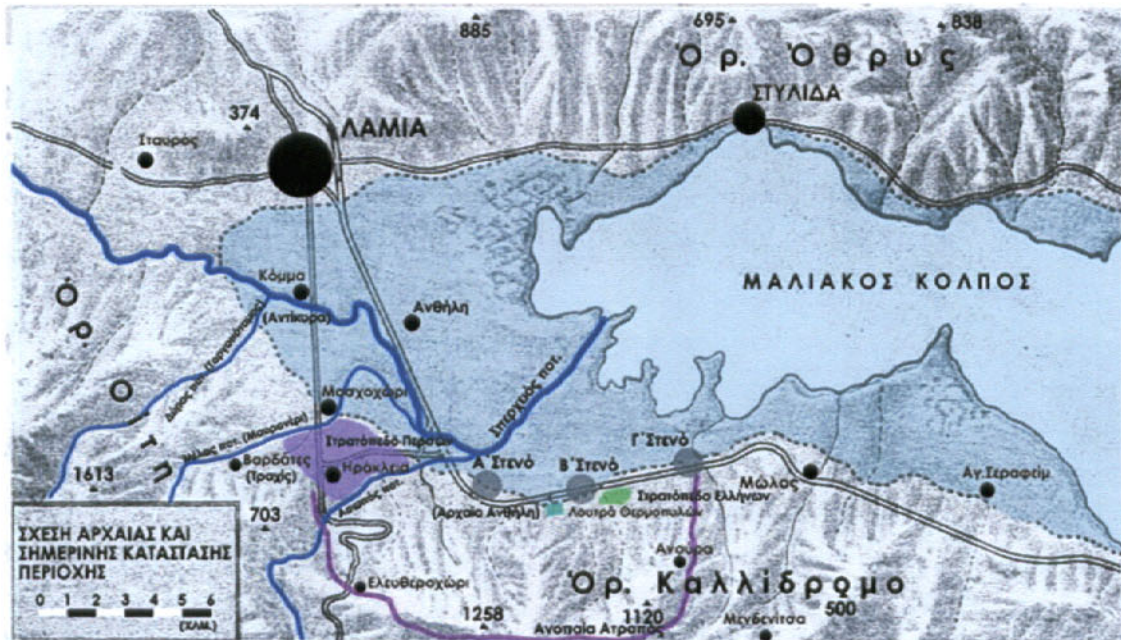
ελπίδα των Ελλήνων ήταν ο στόλος τους. Οι χερσαίες δυνάμεις των Ελλήνων έπρεπε να συγκρατήσουν τις δυνάμεις του εχθρού στο πάτριο έδαφος για όσο χρόνο χρειαζόταν ο ελληνικός στόλος να επιτεθεί στον περσικό την κατάλληλη στιγμή. Σαν πρώτη γραμμή για την άμυνά τους και υπό την πίεση των Θεσσαλών, διαλέγουν την κοιλάδα των Τεμπών όπου και στάλθηκαν 10.000 οπλίτες του βαρέως πεζικού των Ελλήνων. Τα Τέμπη είναι στενό μεταξύ των βουνών Ολύμπου και Όσσης, επειδή όμως αυτό το σημείο μπορούσε εύκολα να κυκλωθεί από τα δυτικά καθώς ήταν δυνατόν ο στόλος των Περσών να πλεύσει νοτιότερα των Τεμπών και να αποβιβάσει πολυάριθμο στρατό, αναγκάστηκαν σύντομα να το εγκαταλείψουν, λαμβάνοντας ίσως υπόψη τους και την αμφίβολη στάση των Θεσσαλών οι οποίοι λίγο αργότερα προσχώρησαν φανερά στους Πέρσες, αλλά και τον φόβο που του κυρίευε. Έτσι λοιπόν επέστρεψαν στον Ισθμό.

Τα Τέμπη υπήρξαν χρήσιμο μάθημα διότι οι Έλληνες έμαθαν ότι υπήρχαν και οι Θερμοπύλες που τους εξασφάλιζε όλα τα πλεονεκτήματα που χρειαζόταν για να εξουδετερωθεί η περσική υπεροπλία: τα στενά παρεμπόδιζαν την ανάπτυξη της χερσαίας δύναμης του εχθρού ενώ ο πορθμός του Ευρίπου απέκλειε το ενδεχόμενο περικυκλώσεως του ελληνικού συνεργαζόμενου στόλου. Αν κατόρθωναν να συγκρατήσουν την προέλαση του περσικού στρατού στις Θερμοπύλες για λίγο διάστημα θα δινόταν η ευκαιρία στον στόλο να αποσπάσει στο χρόνο αυτό μια αποφασιστική νίκη. Η δύναμη αυτή θα αποτελούσε προφυλακή, ενώ το κύριο σώμα επρόκειτο να σταλεί μόλις θα τελείωναν τα Κάρνεια και οι Ολυμπιακοί αγώνες. Επίσης η αποστολή του Λεωνίδα στις Θερμοπύλες είχε και πολιτικό σκοπό, να βεβαιώσει τους Έλληνες της Κεντρικής Ελλάδας και ιδιαίτερα τους Αθηναίους για την απόφαση της Σπάρτης να αγωνιστεί εναντίον των Περσών και να τους ενθαρρύνει στην αντίστασή τους. Η αποστολή του ελληνικού στρατού ήταν καθαρά αμυντική, να καλύψει τις θέσεις του και να καλύψει έτσι την νοτιότερη Ελλάδα εμποδίζοντας την διάβαση στον εχθρικό στρατό.

Η σημασία της περιοχής προσδιοριζόταν από την γεωμορφολογία των στενών της που σχηματίζονται από τον Μαλιακό κόλπο που περιβρέχει τους πρόποδες του απόκρημνου όρους Καλλίδρομο. Έτσι σχηματίστηκε ένα στενό εκτεινόμενο από δυτικά προς ανατολικά μήκους εννέα χιλιομέτρων, αποτελώντας ανυπέρβλητο εμπόδιο για ένα μεγάλο στρατό με μεταγωγικά και εφοδιοπομπές. Τρία μέρη ήταν στενότερα, το δυτικό (κοντά στον βωμό της Δήμητρας) και ανατολικότερα (κοντά στους Αλπηνούς) απέτρεπαν την διόδο σε μία μόνο άμαξα, ενώ πλατύτερο ήταν το μεταξύ τους στενό που είχε εύρος 15μ. και αφορά τις κυρίως Θερμοπύλες όπου ακόμα και σήμερα υπάρχουν θερμές πηγές. Οι πηγές αυτές στην αρχαιότητα ονομάζονταν "χύτροι" και ήταν αφιερωμένες στον Ηρακλή για να ανακουφίζεται από τους κόπους των άθλων του, είχε ιδρυθεί και βωμός όπου κατά τον 4^ο αιώνα π.Χ. αντικαταστάθηκε με μικρό ναό χωρίς κίονες. Καθώς το όρος Καλλίδρομο ήταν απότομο και απόκρημνο δεν ήταν δυνατό να περάσει κανείς από την περιοχή εκτός από τα στενά, επίσης ανάμεσα στο πρώτο και τρίτο στενό μεσολαβούν μεταξύ θάλασσας και όρους μικρότεροι λόφοι τους οποίους δεν μπορούσε να

«Προτάσεις για Ήπια Παρέμβαση στον Αρχαιολογικό Χώρο των Θερμοπυλών»

διαβεί ένα στράτευμα, αφού ανατολικά των στενών απλώνεται θάλασσα και βάλτοι. Το μεσαίο στενό ήταν από παλιά οχυρωμένο με τείχος που είχαν αναγειρεί οι Φωκείς για την άμυνά τους από τους Θεσσαλούς. Το τείχος αυτό επισκευάστηκε από τους Έλληνες και αποτέλεσε το ορμητήριό τους.

Η δυσπρόσβατη δίοδος είχε κατά την αρχαιότητα τρία στενά, στο δεύτερο στενό υπήρχε το τείχος των Φωκίων. Διακρίνεται και η Ανοπαία Ατροπός από την οποία υπερφαλαγγίσθηκε το σώμα του Λεωνίδα.

Ο περσικός ναυτικός στόλος έφτασε στις ακτές της Μαγνησίας όπου τα πρώτα πλοία τράβηξαν στην στεριά ενώ τα υπόλοιπα άραξαν στην θάλασσα αρκετά από τα οποία χάθηκαν σε μια θαλασσοταραχή. Το ηθικό των Ελλήνων αναπτερώθηκε γιατί είδαν σε αυτήν την θεομηνία ένα πραγματικό θεϊκό μήνυμα βοήθειας. Με το που κόπασε ο άνεμος ο στόλος του Ξέρξη αγκυροβόλησε στην περιοχή Αφέτες. Ο ελληνικός στόλος περιλάμβανε συνολικά 270 πλοία και παρατάχτηκε στο ΒΔ άκρο της Εύβοιας κοντά στο ακρωτήριο Κεφάλαια η εκλογή του ακρωτηρίου του Αρτεμισίου ήταν πολύ επιτυχής γιατί προστάτευε την είσοδο του Ευρίπου και την ανατολική ακτή της Εύβοιας. Επιχείρησε να αποκλείσει το περσικό ναυτικό στο στενό που σχηματίζεται ανάμεσα στην νήσο και στην ηπειρωτική ακτή και έτσι να εξαναγκάσει σε οπισθοχώρηση το στρατό των Περσών.

Ο Ξέρξης κατά την εποχή της εκστρατείας των Τεμπών βρισκόταν στην Άβυδο Περίας ετοιμαζόμενος να διασχίσει την Θεσσαλία. Στην συνέχεια κατηφόρισε στην κοιλάδα του Σπερχειού και στρατοπέδευσε στην περιοχή κάτω από τις Τραχίνες πέτρες της Οίτης, στο μέρος όπου βρίσκεται σήμερα το χωριό Βαρδάτες..

«Προτάσεις για Ήπια Παρέμβαση στον Αρχαιολογικό Χώρο των Θερμοπυλών»

Οι Σπαρτιάτες μόλις ενημερώθηκαν ότι οι Πέρσες διέσχισαν την Θεσσαλία αποφάσισαν να κινηθούν αμέσως. Έτσι λοιπόν περίπου στα μέσα Ιουλίου του 480 π.Χ. έστειλαν στα στενά επικεφαλής του στρατού το βασιλιά Λεωνίδα δίνοντας του μόνο 700 εκλεκτούς οπλίτες οι οποίοι είχαν ήδη γιούς, διότι γνώριζαν ότι δεν θα επιστρέψουν. Οι υπόλοιπες δυνάμεις ήταν 1000 οπλίτες από την Τεγέα και την Μαντίνεια, 120 άνδρες από τον Ορχομενό της Αρκαδίας, 1000 άνδρες από την Αρκαδία, 400 από την Κόρινθο, 200 από τον Φλειούντα, 80 από τις Μυκήνες, 700 Θεσπιείς και 400 Θηβαίοι. Επίσης ήρθαν οι Οπούντιοι Λοκροί και 1000 Φωκείς πολεμιστές. Γενικά περίμεναν στα στενά 7.000-10.000 άνδρες που στρατοπέδευαν στο χώρο που βρισκόταν η αρχαία πόλη Αλπηγή και στη συνέχεια έστειλαν κήρυκες στις γύρω χώρες ζητώντας βοήθεια.

Η ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΜΑΧΗΣ

Ο Ξέρξης στέλνει έναν υπέα κατάσκοπο να μετρήσει τις δυνάμεις του εχθρού και βλέπει τους Έλληνες άλλους να γυμνάζονται και άλλους να περιποιούνται τα μαλλιά τους. Ο Ξέρξης αναθέτει στον Δημάρατο, εξόριστο πρώην βασιλιά της Σπάρτης που συνόδευε τον Ξέρξη, να εξηγήσει τις συνήθειες αυτές. Ο Δημάρατος ότι όταν πρόκειται να θέσουν σε κίνδυνο την ψυχή τους οι στρατιώτες τότε περιποιούνται τους εαυτούς τους και ότι θα αντιμετωπίσει τους πλέον ξακουστούς πολεμιστές της Ελλάδας. Ο Ξέρξης δεν πείστηκε από αυτά που του είπε ο Δημάρατος αλλά δεν επιτέθηκε αμέσως, έμεινε άπρακτος τέσσερις μέρες ίσως περιμένοντας να αποχωρίσουν από τον φόβο τους οι Έλληνες αντικρίζοντας τέτοιο όγκο στρατού όπως αποσύρθηκαν και από τα Τέμπη. Πιθανότερη φαίνεται η αιτία να περίμενε την έκβαση των πραγμάτων στο Αρτεμίσιο όπου τα στοιχεία της φύσης και οι Έλληνες δοκίμαζαν τον στόλο του, εξαπολύοντας συντονισμένη επίθεση και από στεριά και από θάλασσα. Ίσως προτιμούσε να εισέλθει ο στόλος του στο Μανιακό κόλπο και να φύγουν αμαχητί οι Έλληνες και να πάρει τις προμήθειές τους.

Αναφέρεται από τον Πλούταρχο ότι ο Ξέρξης έστειλε επιστολή προς τον Λεωνίδα αναφέροντας του ότι αντί να μάχεται μάταια μπορούσε να μοναρχήσει στην Ελλάδα αρκεί να ταχτεί με το μέρος του και του απαντά ο Λεωνίδας ότι προτιμά να πεθάνει υπέρ της Ελλάδας. Έπειτα του έστειλε και δεύτερο μήνυμα ο Ξέρξης ζητώντας του να παραδώσει τα όπλα για πάρει την περίφημη αγέρωχη απάντηση ΜΟΛΩΝ ΛΑΒΕ, κάνοντας όλους τους Έλληνες περήφανους που είμαστε απόγονοί του. Η απάντηση αυτή με την επιγραμματική λακωνικότητά της ήταν αντάξια του αυστηρού και υπερήφανου ήθους και του υψηλού πολεμικού φρονήματος της Σπάρτης και δικαιολογημένα έμεινε στην ιστορία ως η ενδοξότερη φράση πολεμικού ηγέτη!!

Ανδριάντας Σπαρτιάτη πολεμιστή που ταυτίζεται με τον Λεωνίδα. Εικονιζόταν να μάχεται προτείνοντας με το αριστερό χέρι την ασπίδα και υψώνοντας με το δεξί χέρι δόρυ ή ξίφος. Η έκφρασή του φανερώνει αποφασιστικότητα και περιφρόνηση προς το θάνατο.

Την πέμπτη μέρα ο Ξέρξης βλέποντας ότι οι Έλληνες δεν αποχωρούσαν θεωρώντας τους αναιδείς και απερίσκεπτους αποφασίζει να στείλει τους Μηδούς και τους Κισσίους να τους συλλάβουν ζωντανούς και να τους οδηγήσει μπροστά του. Στη συμπλοκή που ακολούθησε σκοτώθηκαν πάρα πολλοί Πέρσες και τελικά αποχώρησαν αποδεικνύοντας ότι ο περσικός στρατός μπορεί να είχε πολλούς άνδρες αλλά ελάχιστους πολεμιστές,

Οι Έλληνες που υπερείχαν από τους Πέρσες σε οπλισμό, εκπαίδευση και τακτική κατάφεραν αφού προχωρούσαν σε ανοιχτότερα σημεία των Θερμοπύλων στην αρχή και έπειτα με εικονική υποχώρηση να παρασύρουν τους Πέρσες στα πιο στενά σημεία όπου αυτοί ήθελαν και με σφοδρότατες αντεπιθέσεις να τους ανατρέψουν και μα τους ρίξουν στη θάλασσα και στα έλη. Ο Λεωνίδας εφάρμοσε ειδική τακτική μάχης προσαρμοσμένη στις ιδιότητες του εδάφους αξιοποιώντας το μήκος της εδαφικής ζώνης. Χρησιμοποίησε κυρίως τους Τριακόσιους Σπαρτιάτες, επίλεκτο στρατιωτικό σώμα, με υψηλό ηθικό και με απόλυτη πειθαρχία και ικανό να πραγματοποιεί κινήσεις στο πεδίο της μάχης με ακρίβεια στρατιωτικών γυμνασίων. Ήταν θαυμαστή η στρατιωτική τους εξάσκηση, η πειθαρχία της φάλαγγας και η ακρίβεια του παραγγέλματος για να μην δημιουργηθεί σύγχυση. Διότι ο Λεωνίδας δεν περιοριζόταν μόνο στην εκπλήρωση της στενά αμυντικής αποστολής αλλά και στη μεγαλύτερη δυνατή φθορά του εχθρού.

Όταν αποσύρθηκαν οι Μηδοί ο Ξέρξης οργισμένος στέλνει τους Αθανάτους, το εκλεκτό σώμα των 10.000 Περσών με επικεφαλής τον Υδάρνη. Το αποτέλεσμα ήταν ίδιο υποχώρησαν οι Πέρσες και σταμάτησαν οι εχθροπραξίες αφού η μάχη γινόταν σε περιορισμένο χώρο και οι Πέρσες δεν μπορούσαν να εκμεταλλευτούν το πλεονέκτημα της αριθμητικής υπεροχής, επίσης πολεμούσαν με πιο κοντά

«Προτάσεις για Ήπια Παρέμβαση στον Αρχαιολογικό Χώρο των Θερμοπυλών»

δώρατα από ότι οι Έλληνες και προχωρούσαν στη μάχη επειδή τους μαστίγωναν ενώ οι Έλληνες πολεμούσαν με την ψυχή τους για την ελευθερία τους. Η τακτική εφαρμόστηκε επανειλημμένος και κάθε φορά οι Πέρσες αποσύρονταν ηττημένοι.

Ξημερώνοντας η δεύτερη μέρα μάχης ο Ξέρξης πίστευε ότι οι Έλληνες θα ήταν τραυματισμένοι και κουρασμένοι από την χθεσινή ολόημερη μάχη, αλλά είδε τους Έλληνες στη θέση τους συντεταγμένους κατά λόχους και βλέποντας ότι δεν υπήρχε διαφορά από την προηγούμενη μέρα υποχώρησαν και αποσύρθηκαν χωρίς να καταφέρουν τίποτα καλύτερο οι Πέρσες.

Η ΠΡΟΔΟΣΙΑ ΤΟΥ ΕΦΙΑΛΤΗ

Ο Ξέρξης έβλεπε να εξοντώνονται χωρίς αποτέλεσμα τα επίλεκτα τμήματά του και είχε φτάσει σε αδιέξοδο. Ήταν απεγνωσμένος όπου το απόγευμα παρουσιάζεται ο Εφιάλτης από την Μήλιδα, ο οποίος ελπίζοντας σε μια γενναιόδωρη αμοιβή αποκάλυψε στον βασιλιά Ξέρξη το μονοπάτι λύνοντας έτσι το δράμα της απόγνωσης και θέτοντας τέρμα στην άμυνα των Ελλήνων. Η Ανοπαία Ατραπός (ανηφορικό μονοπάτι) άρχιζε από τον Ασωπό ποταμό και προχωρώντας κατά μήκος της κορυφής του βουνού καταλήγει στην Αλπηνό πόλη, κοντά στον Μελάμπυγο βράχο όπου ακριβώς βρισκόταν το στενότερο σημείο του περάσματος.

Το πέρασμα της Ανοπαίας Ατραπού ήταν γνωστό σε όλους. Ο Λεωνίδας είχε στείλει 1.000 Φωκείς για την φύλαξη του. Η προδοσία του Εφιάλτη μπορεί να μην έγινε μόνο για τα χρήματα. Οι Μηλιείς είχαν δεχτεί σε αυτόν τον περιορισμένο χώρο που κατοικούσαν όλο αυτόν τον όγκο του περσικού στρατεύματος για επτά μέρες, είναι φυσικό να θέλουν να διώξουν τους Πέρσες από την περιοχή έστω και φανερώνοντας στους το μονοπάτι.

Ο Ξέρξης περιχαρής μαθαίνοντας την ύπαρξη μονοπατιού έδωσε στον Εφιάλτη τον Υδάρνη με το σώμα των αθανάτων για να του δείξει το δύσβατο μονοπάτι που χρειαζόταν περίπου 15 ώρες για να το διαβούν, καθώς ήταν σημεία που χωρούσε ένα άτομο μόνο. Όλη νύχτα διάβαιναν το μονοπάτι και τα ξημερώματα φτάσανε στην κορυφογραμμή της ατραπού όπου το φύλαγαν οι Φωκείς. Η έκπληξη ήταν αμοιβαία, οι Φωκείς ήταν απροετοίμαστοι και αναπήδησαν αμέσως να τρέξουν να πιάσουν τα όπλα τους και ο Υδάρνης φοβήθηκε μήπως ήταν Σπαρτιάτες πολεμιστές, ο Εφιάλτης όμως τον καθησύχασε. Τότε λάβανε θέσεις οι Πέρσες τοξότες και οι Φωκείς υποχώρησαν τρομαγμένοι χωρίς να εμπλακούν σε μάχη, μη εκτελώντας το στρατιωτικό τους καθήκον όπως το επέβαλλε η δύσκολη θέση των συντρόφων τους και όπως το απαιτούν οι δύσκολες περιστάσεις του πολέμου.

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΜΑΧΗΣ

Ο Λεωνίδας και οι άλλοι αρχηγοί είχαν πληροφορηθεί από το βράδυ για την κυκλωτική κίνηση των Περσών. Το βράδυ ο Μάντης Μειγιστίας προφήτεψε ότι το

«Προτάσεις για Ήπια Παρέμβαση στον Αρχαιολογικό Χώρο των Θερμοπύλων»

πρωί θα πεθάνουν, έπειτα ήρθαν αυτόμολοι από το στρατόπεδο του Ξέρξη και τους ενημέρωσαν για τον Εφιάλτη και τέλος το ξημέρωμα κατήλθαν οι ημεροσκόποι από την κορυφογραμμή, ότι ο Υδάρνης είχε ξεπεράσει τους Φωκείς και κατέρχονταν από το βουνό.

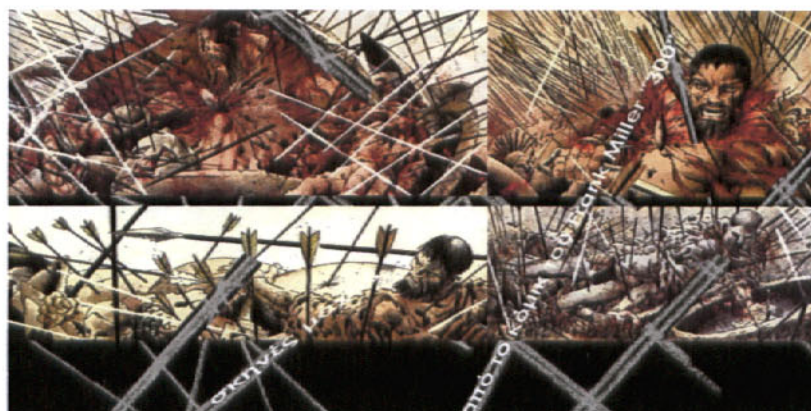
Συνεκλήθει αμέσως πολεμικό συμβούλιο όπου οι αρχηγοί συσκέπτονται για την αντιμετώπιση ης νέας κατάστασης. Άλλοι με κριτήρια στενά στρατιωτικά ήθελαν να απέλθουν αφού δεν υπήρχε δυνατότητα για επιτυχή συνέχιση του αγώνα και έπρεπε να διασωθούν τα ελληνικά στρατεύματα, και άλλοι κυρίως οι Σπαρτιάτες επέμεναν να πολεμήσουν. Ο Λεωνίδας άφησε ελευθέρους αυτούς που θέλανε να φύγουν και ο ίδιος δήλωσε ότι δεν θα εγκαταλείψει την μάχη διότι του το απαγορεύουν οι νόμοι της Σπάρτης και η στρατιωτική τιμή. Οι σύμμαχοι αποχώρησαν εγκαίρως και κατευθύνθηκαν προς τις πόλεις τους. Δεν έφυγαν όμως όλοι οι σύμμαχοι, παρέμειναν οι 700 Θεσπιείς με αρχηγό τον Δημόφιλο Διαδρόμου εμπνεόμενοι από το παράδειγμα των Σπαρτιατών και δείχνοντας εξαιρετική φιλοτιμία και υψηλό πνεύμα αλληλεγγύης προς τους συμπολεμιστές. Ο Μάντης του στρατού Ακαρνάνας Μειστίας πού αρκέστηκε να διώξει τον μοναχογιό του και ίσως μείνανε οι Λοκροί, οι Φωκείς, οι Πελοποννήσιοι και άλλοι Έλληνες. Μείνανε και οι 400 Θηβαίοι αλλά μάλλον παρά τη θέλησή τους. Σε σύνολο ο Λεωνίδας διέθετε περίπου χίλιους οπλίτες, τους τριακόσιους Σπαρτιάτες και τους επτακόσιους Θεσπιείς.

Η ενδοξότερη φάση της μάχης άρχιζε τώρα. Δεν υπήρχε πρόθεση για να υποχωρήσουν, δεν υπήρχε ελπίδα για να νικήσουν και δεν υπήρχε τρόπος να σωθούν. Ήταν προδιαγραμμένη όχι μόνο η τύχη των Ελλήνων που παρέμεναν εθελοντικά αλλά και η έκβαση της μάχης και τα χρονικά της όρια. Μετά το πρόγευμα ο Λεωνίδας συντάσσει την έκθεση προς τους εφόρους της Σπάρτης και την παραδίδει στον Αριστόδημο και στον Εύρυπο οι οποίοι αποχωρούν για την Σπάρτη με εντολή του.

Ο Λεωνίδας κατάλαβε ότι απέτυχε η τακτικά αποστολή της μάχης να εμποδίσουν δηλαδή τους Πέρσες να περάσουν προς το νότο και αποφασίζει να αξιοποιήσει όσο πιο αποδοτικά μπορεί τις λίγες στρατιωτικές δυνάμεις του προκαλώντας όσο το δυνατόν γίνεται περισσότερες απώλειες στον εχθρό. Μετακινεί το στρατό προς τις θέσεις των Περσών, στο ύψος που είναι σήμερα τα λουτρά των Θερμοπύλων, που ο χώρος είναι ανοιχτότερος και παρατάσσει το στρατό σε σχηματισμό φάλαγγας ώστε να αγωνίζονται όλοι μαζί, μάχη οπλιτικής μορφής, και να προκαλέσουν μεγαλύτερες φθορές στους Πέρσες.

Ο Ξέρξης έδωσε την διαταγή της κατά μέτωπο εφόδου. Η σύγκρουση που ακολούθησε ήταν φοβερή και άγρια.

«Προτάσεις για Ήπια Παρέμβαση στον Αρχαιολογικό Χώρο των Θερμοπυλών»

Οι Έλληνες ξέροντας πως θα πεθάνουν πολεμούσαν με φοβερό πάθος και μανία, με όλη τους την ανδρεία ξεπερνώντας κάθε όριο γενναιότητας. Οι Πέρσες προσκρούοντας στο αδιαπέραστο τείχος της ελληνικής φάλαγγας, πιεζόμενοι από αυτήν και δεχόμενοι τα φοβερά χτυπήματα των δοράτων των Ελλήνων οπλιτών, άλλοι υπέκυπταν επιτόπου, άλλοι έπεφταν στην θάλασσα και ο περισσότεροι συνθλίβονταν ανάμεσα στην ακλόνητη ελληνική παράταξη. Θραύονται τα δόρατα των περισσότερων Ελλήνων οι οποίοι συνεχίζουν να πολεμούν με τα ξίφη. Σε αυτή τη φάση της σύγκρουσης σκοτώνεται και ο Λεωνίδας πολεμώντας ως πρόμαχος. Οι απώλειες των Περσών ήταν βαρύτερες και ιδιαίτερα σε επίσημους και εκλεκτούς, σκοτώθηκαν τα δύο αδέρφια του Ξέρξη. Οι Έλληνες ύστερα από φοβερό αγώνα κατάφεραν να απωθήσουν τέσσερις φορές τους Πέρσες και να μείνουν κύριοι του πεδίου της μάχης. Μετά την εμφάνιση του Υδάρνη στα νώτα τους κατάφεραν να παραλάβουν το νεκρό σώμα του Λεωνίδα και να συμπυχθούν με επιτυχία στον Κολωνό λόφο όπου παρατάχτηκαν κυκλικά για την τελική θυσία. Οι Πέρσες τους κύκλωσαν από παντού και γκρέμισαν και μέρος του φωκικού τείχους, δεν τόλμησαν όμως να τους πλησιάσουν και τους χτυπούσαν από μακριά με τόξα και ακόντια μέχρι που έπεσαν και οι τελευταίοι Έλληνες.

Η ανέκδοτη εμμονή στο καθήκον, η ηρωική αυταπάρνηση και η θυσία και των τελευταίων στρατιωτών του Λεωνίδα ήταν ο δραματικός επίλογος της μάχης των Θερμοπυλών. Έληξε βέβαια με ήττα η μάχη των Θερμοπυλών εφόσον οι Πέρσες έγιναν κύριοι της διόδου, η θυσία όμως των Ελλήνων έδωσε τόσο μεγάλη αίγλη στην ήττα αυτή ώστε την μετέτρεψε σε ηθική νίκη.

«Προτάσεις για Ήπια Παρέμβαση στον Αρχαιολογικό Χώρο των Θερμοπυλών»

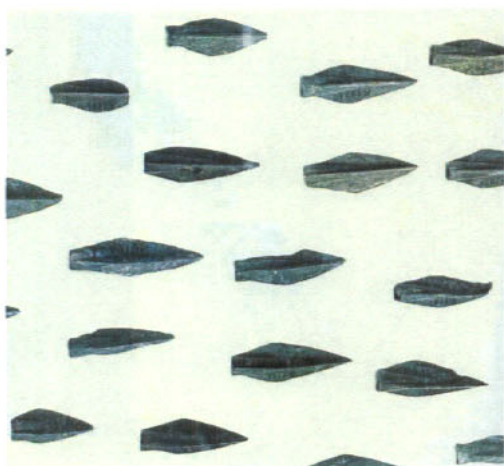

Τα στρατόπεδα των δύο αντιπάλων τη μάχη των Θερμοπυλών και οι διαδοχικές φάσεις του αγώνα. Οι Πέρσες εισχωρούν φτάνουν στο δεύτερο στενό αλλά συντρίβονται μετά από αγώνες που κράτησαν δύο μέρες. Την τρίτη ημέρα ο Λεωνίδας αντιμετωπίζει τον κύριο όγκο των περσικών δυνάμεων στο ευρύτερο σημείο της στενωπού, ενώ το επίλεκτο σώμα του Υδάρνη κατέρχεται ύστερα από την προδοσία του Εφιάλτη στα μετόπισθεν των Ελλήνων. Έπειτα από σκληρότατο αγώνα οι Έλληνες που επέζησαν κατέφυγαν αμυνόμενοι με χέρια και δόντια στο ύψωμα του Κολωνού λόφου, όπου έπεσαν όλοι.

Αφού τελείωσε η μάχη, ο Ξέρξης πέρασε ανάμεσα από τους νεκρούς αναζητώντας το Λεωνίδα και έδωσε εντολή να του κόψουν το κεφάλι δείχνοντας όλη του την οργή γιατί αλλιώς ποτέ δε θα έκανε πάνω σε νεκρό τέτοια άνομη πράξη.

Την ίδια μέρα η ηγεσία του περσικού στόλου προσπάθησε με μία απεγνωσμένη και κατά μέτωπο επίθεση να διασπάσει τον ελληνικό κλοιό, που απλωνόταν από την Εύβοια μέχρι την νησίδα Αργυρονήσι, και να εκβιάσει την κάθοδο προς Εύριπο. Στο μεταξύ οι Πέρσες είχαν βεβαιωθεί για την καταστροφή της ναυτικής μοίρας που είχαν στείλει από τα ανατολικά της Εύβοιας για να περικυκλώσει από τα νότια τους Έλληνες. Με βαριές απώλειες κράτησαν την φοβερή επίθεση ώσπου έμαθαν την πτώση των Θερμοπύλων και έπειτα ο ελληνικός στόλος εγκατέλειψε και αποτραβήχτηκε χωρίς να γίνει αντιληπτός στον Σαρωνικό κόλπο.

«Προτάσεις για Ήπια Παρέμβαση στον Αρχαιολογικό Χώρο των Θερμοπυλών»

Αιχμές περσικών βελών που βρέθηκαν κατά εκατοντάδες στο λόφο του Κολωνού όπου παρατάχτηκαν μετά το θάνατο του Λεωνίδα όσοι Έλληνες είχαν επιζήσει. Οι Πέρσες τους κύκλωσαν αλλά δεν τόλμησαν να τους πλησιάσουν, τους εξόντωσαν όλους χτυπώντας τους από απόσταση με ακόντια και βέλη.

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΜΑΧΗΣ

Η μάχη των Θερμοπυλών αν εξεταστεί με κριτήρια στρατιωτικά ήταν μια ήττα για τους Έλληνες. Οι Πέρσες είχαν αναδειχθεί νικητές αλλά με μεγάλες απώλειες και πεσμένο ηθικό. Οι ηττημένοι Έλληνες κέρδισαν μια ηθική νίκη. Οι Θερμοπύλες έγιναν το αιώνιο σύμβολο της θυσίας και του χρέους για την υπεράσπιση της πατρίδας και των μεγάλων ιδανικών. Σε αυτή την φοβερή αναμέτρηση Περσών Ελλήνων δεν παιζόταν μόνο η υλική ύπαρξη των Ελλήνων αλλά το ίδιο το αγαθό της ελευθερίας που δημιουργήθηκε στην αρχαία Ελλάδα και κληροδοτήθηκε σε όλη την ανθρωπότητα. Ο Λεωνίδας πήρε όλα τα μέτρα ασφαλείας που επέβαλλαν οι περιστάσεις, δεν μπόρεσε μόνο να προβλέψει την φυγή των Φωκέων που έκρινε τελικά και την έκβαση της μάχης. Όλοι αναγνωρίζουν τον πατριωτισμό, την ανδρεία και το πνεύμα αυτοθυσίας των τριακοσίων που μένουν αιώνιο παράδειγμα. Παρά την τελική ήττα η άμυνα των Θερμοπυλών είχε ηθικό αποτέλεσμα, γέμισε με φόβο τον περσικό στρατό και ανύψωσε το ηθικό φρόνημα των Ελλήνων.

Στη μνήμη όλων των νεκρών οι αμφικτιονίες έστησαν στον Κολωνό λόφο ένα λίθινο λιοντάρι σύμβολο της ηρωικής πάλης του Λεωνίδα κατά των Περσών με το επίγραμμα του Σιμωνίδη.

“Ξένε πες στους Λακεδαιμονίους ότι εδώ είμαστε
θαμμένοι πιστοί στις εντολές τους”

Για τους Πελοποννήσιους έγραψε:

“Εδώ πολέμησαν κάποτε με τρία εκατομμύρια
Περσών τέσσερις χιλιάδες Πελοποννήσιοι”

Για τον μάντη Μεγιστία αφιέρωσε το εξής επίγραμμα:

“Αυτός είναι ο τάφος του δοξασμένου Μεγιστία,
που κάποτε τον σκότωσαν οι Μήδοι όταν πέρασαν
τον Σπερχειό, του μάντη που ενώ γνώριζε καλά πως
πλησίαζε ο θάνατος δεν δέχτηκε να εγκαταλείψει
το βασίλειό της Σπάρτης”

«Προτάσεις για Ήπια Παρέμβαση στον Αρχαιολογικό Χώρο των Θερμοπυλών»

Για τους Θεσπιείς αφιέρωσαν το εξής επίγραμμα:

“Οι άνδρες αυτοί που κατοικούσαν κάποτε κάτω από τις
πλαγιές του Ελικώνα. Για την παλικαριά τους καμαρώνουν
οι πλούσιες Θεσπιές”

Και για τους Λοκρούς έγραψε:

“Αυτούς που χάθηκαν για την Ελλάδα πολεμώντας τους
Πέρσες θρηνεί ο Οπούντας, η πρωτεύουσα των Λοκρών
με τους τίμιους νόμους”

Λαμία Σεπτέμβριος 2008